ستاوبان فى الوزن لانى التفقيه اذا الاولى على الفا
والثانيه على التا، ولا عبرة بتا، التانيث فى القافيه
على ما بين فى موضعه وقد قوله دون التفقيه انه يجب
فى الموازنة عدم التساوى فى التفقيه حتى لو كان
سجع مرفوعه والكواب موضوعة من الموازنة
ويكون بين الموازنة والسجع مباينة الاعلى راى
ابن الاثير فانه يشترط فى السجع التساوى فى
الوزن والتفقيه ويشترط فى الموازنة التساوى
فى الوزن دون الحرف الاخير فيخرج مشدد وفرد
من الموازنة دون السجع وهو اخص من الموازنة
واوانت وى الفاصلتان فى الوزن دون التفقيه
فان كان فى احد القرينتين من الالفاظ اوا كثر
مثل ما يقابله من القرينة الاخرى فى الوزن
سواء ان يماثله وهى لا تخص بالنثر كما توهمه البعض
من ظاهر قولهم لتساوى الفاصلتين ولا بالنظم
على ما ذهب اليه البعض بل يجرى فى القصيدتين فقد

فقد لك اورد امثلة من نحو ما تقدم من الكتاب المبين
وهو بنا على القراط المستقيم وقوله مهما الوحش يجمع
مهاة وفى البقرة الوحشية الا ان يحمل اى عزه
التانى او السن فيما اسقط الا ان تكلف التمحل ازيد بيانا
وهذه التانى نواصر والمثالان ما يكون اكثر ما فى
احدى القرينتين مثل ما يقابله من الاخرى لعدم
فاضل بينهما وهذه بنا على ما ذكرنا وكذا ما ملك
ومثال السجع قول ابى تمام فما جم لما لم يجد فيك مطمعا
واظلم لما لم يجد عنك مهربا واكثر ما يجى الى الفرع
الرومى من شعراء العجم على المماثلة وقد اتفق الا نورى
اثره فى ذلك وهذه اى ومن اللطف القلب وهو
ان يكون الكلام بحيث لو عكسته وبدلت بحرفه
الاخير الى الاول كان الحاصل بعينه هو هذا الكلام
ويجرى فى النظم والنثر كقوله مؤديه تدوم لكل
هول وهل كل مودته تدوم فى مجموع البيت وقد يكون
فى كل من المصراعين كقوله ارانا الاله هلال الهنا

Copyright © King Saud University